

L'ESQUELLA

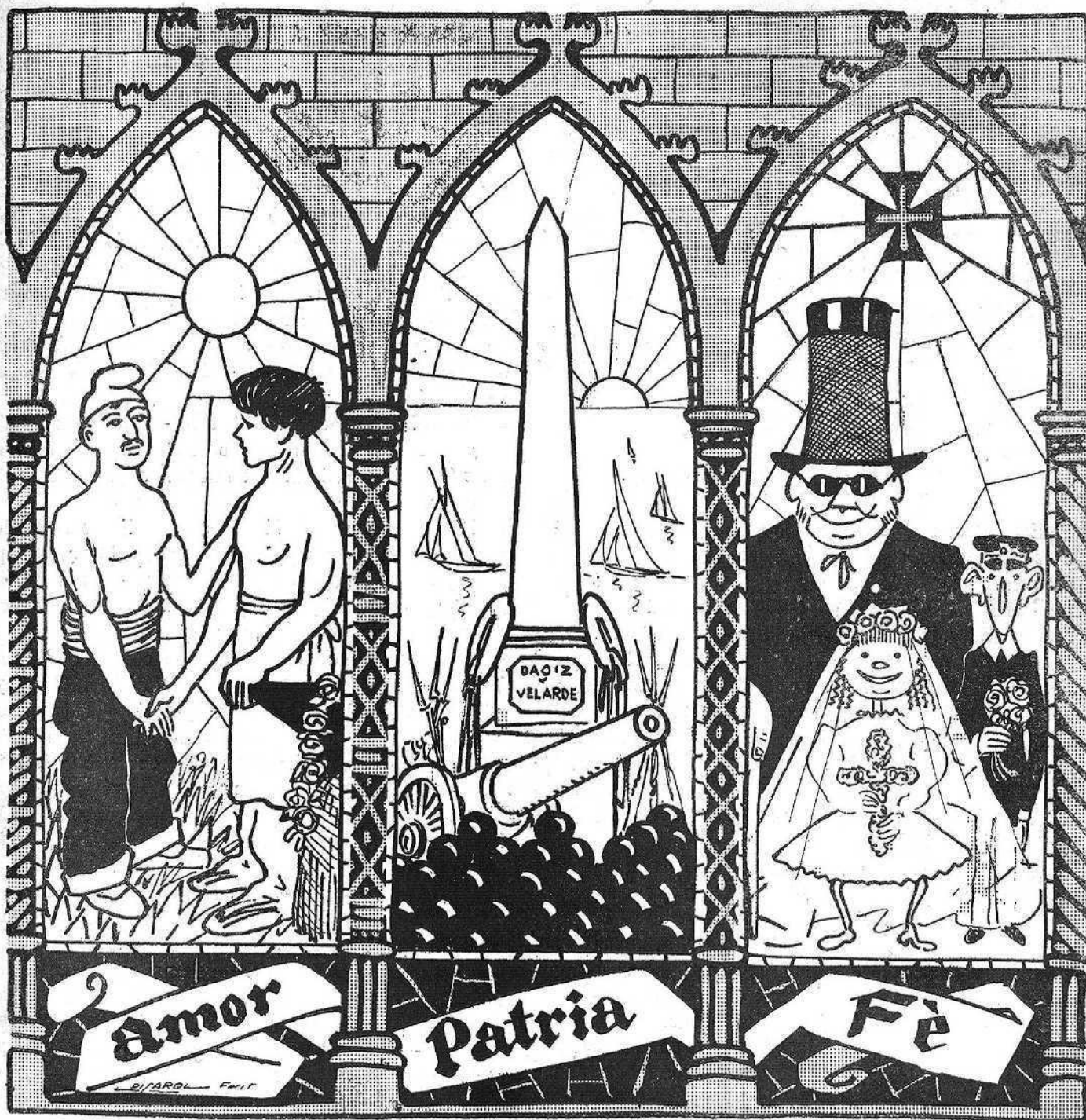
DE LA TORRATXA

BARCELONA, 9 DE MAIG DE 1913

NÚM. 1793 ————— ANY XXXV

PERIODIC HUMORISTIC IL·LUSTRAT

10 cèntims ————— Atrassats: 20

DIA 1 DE MAIG

DIA 2 DE MAIG

DIA 3 DE MAIG

Vègl's com els tres primers dies d'aquest mès s'han convertit en tres lemes de Jocs Florals.

MARIA LUANDRA DE FOLCH

—Reina dels Jocs Florals d'enguany, celebrats el pasat diumenge en el Palau de la Música Catalana.

CRONICA

Focs d'artifici

Els nostres catòlics, quan salten de les tenebres dels seus caus feréstecs a la llum de les amples vies, volen mostrar-se provocadors i no arriben sinó a ridícols. La processó constantiniana del diumenge pot parlar ben eloqüentment per compte nostre. Fou el clarí de la protesta tramada ja fa dies; el crit de guerra contra'l decret-cataplasma d'en Romanones. Fou un recompte de forces: forces femelles, dèbils; és clar que havien d'ésser dèbils, si eren les mateixes que varen tancar-se amb doble forrellat aleshores de la setmana tràgica. Solament la meitat dels entusiastes de la Creu, que varen llençar-se diumenge al carrer, haguessin sortit aleshores a defensar-la amb els punys, altra cosa tindria que agrair-los la Santa Mare Esglesia.

Ciris i penons, daurats i llaços, soldats i civils; gala, banderes, musica... L'espectacle de franc, l'embaucament, el coet volador, la bomba!... Han plagiat el sistema d'en Lerroux; com ell tenen, ara, el seu dia d'anar enlaire, i, com an ell, ja'ls vindrà aviat el jorn del desinflament; els vindrà, així que se'ls evapori la mica d'esperit diví... o de vi, que'ls hi anima l'existència. Aquell dia..., adeu, públic!, s'hauràn acabat els badocs, aquells mateixos badocs que fan «ah!», amb un pam de boca oberta, davant d'un castell de focs d'artifici, que això són les processons dels nostres religiosos: focs d'artifici, mirallets per a caçar aloses, vidrets de color per a ajupir l'ignorància; molt *trágala*, molta hipocresia; devoció... zero.

I qui ha sigut l'ànima—i, sobre tot, el còs—d'aqueixa manifestació carcunda? Les dones, les nostres dones, catòliques fins al moll de la cotilla, que explícitament varen anunciar-se *mayores de catorce años*, per a, així, fer obrir l'ull als bocs enamoradissos. Efectivament, la corrua de faldilles era llarga, intermenable: congregacions de filles, mares, *hermanas*; congregacions de tota la família; guardianes d'honor, apostolats de senyores; dames d'aquí, dames d'allà i dames de més avall; les catequístiques, les *roperas*, les de l'oració continua i les de l'oració intermitent; les del Sagrat Cor i les de les sagrades llagues; les dels Dolors de Maria i les del mal de queixal; les esclaves de Jesús sacramentat i de Jesús crucificat, un Jesús ben sacramentat i ben clavat en l'afrontós suplici... Totes passant, cofoies i solemniales, al compàs del bèl·lic pas-doble...

I, mentres tant, mercès a la llibertat religiosa que's commemorava, hi va haver ciutadà vianant que s'hagué d'estar tancat tres quarts d'hora en un carrer estret; mercès a la festa constantiniana, els carques, amb les seves gangoses oracions, provocaven els renecs i les malediccions dels cotxers, que no podien travessar les vies del curs.

Cal confessar, per això, que la processó va ésser, per a ells, una comedia completa, una victòria d'èxit espantós. Els aplaudiments i visques al Crist de Lepant eren eixordadors. Pobre Crist! L'aplaudien perquè'l tenien clavat de peus i mans; a no ésser aquest petit detall, segurament que no s'haurien apropiat a ell per por de la fuetada. Al moment d'entrar i sortir la creu de la catedral l'explosió d'entusiasme va ésser formidable; *un momento emocionante*, diuen els revisters. I no ho dubtem: devia ésser-ho, com ho és el d'una plaça de braus quan un matador la clava *en la mismísima cruz* (i vegi's la similitud de termes en lo que sembla un irònic contrast).

Dos marquesos, el de Montsolís i el de Fontcuberta, duïen a espatlles la Vera-creu, competint en delit i força amb qualsevol carregador del moll, per a mostrar-los l'exemplaritat deguda; per a que sàpiguen que, demà que vingui *la social*, tenen dret, com el qui més, a guanyar-se el pa, i prou mèrits contrets per a formar part de la colla d'en «Canuto». Vuit consellers del nostre acreditat Municipi, els senyors Carreras, Muntanola, Condominas, Vallès i Pujals, Pardo, Nolla, Rosés i Abadal, varen lluir, durant tot el curs, la roja insignia regidoresca. Edificant consorci: la fè catòlica i les aigües de Dos-Rius; tot negoci.

Això fou la festa constantiniana, la processó de la Creu. I d'això'n faràn una festa tradicional, una costum, un hàbit, com les berenades dels lerrouxistes al Coll.

Però a la llarga, pot-ser a la curta, totes aquestes epilèptiques bravates cauràn damunt l'esquena dels insensats provocadors. Han de caure-hi forçosament, perquè les tàctiques i maniobres dels nostres intemperants catòlics són tant tortes com el pobre Crist que ha caigut en ses mans; com aquest Crist que diumenge els serví de penó de guerra, passejant-lo pels carrers i les places de la ciutat; com aquest Crist que estimen tant, clavats en creu, perquè saben que, si un dia s'arribés a desclavar, fugiria de la seva vora per a sempre més.

YORICK

L'AMOR DESTRONAT PER L'APACHISME

Arri alla mocós! Que no ho veus, que jo'n sé més que tu,
de clavar sagetes?

El sigronet

Era tant xic, però tant xic, de faccions tant arrugades i d'una tal expressió de mal humor, que'l comparar-lo amb un sigró neulat no havia sigut més que un acte de justícia.

—Tal com el veieu—deia la dida, carinyosament mofeta, xafant-li el nassó amb el dit polze per a fer-lo somriure,—és l'hereuet d'una casa de cinc pisos en un dels millors carrers de Barcelona.

La dida no deia pas tota la veritat. Hereu, sí que ho era, aquell nen malaltic, però no d'una casa de cinc pisos, sinó d'una de tres, situada en un dels pitjors carrers de la capital de Catalunya.

No obstant, els pagesos no se'n sabien pas avenir que aquella engruneta de carn batejada fos un senyor propietari, i se'l miraven molt atents, com una meravellosa absurditat.

Els pares del *sigronet* eren uns modestos comerciants de drogues que, tips de posar infants al món sense acampar-ne cap, havien decidit dur aquell a la muntanya. Cansats d'higiene, de metges, de llets i farines industrials, de reconstituents i de dides assegurades, volien provar-ne una sense assegurar, que fos ben pagesa i ben escardalenca, que'l criés entre'ls fems i les gallines, a dalt d'un cim ben encimbellat, lo més lluny possible de tot nucli de civilització enfeblidora. El pare, en Benigne Moltó, va valdre's d'un negociant de

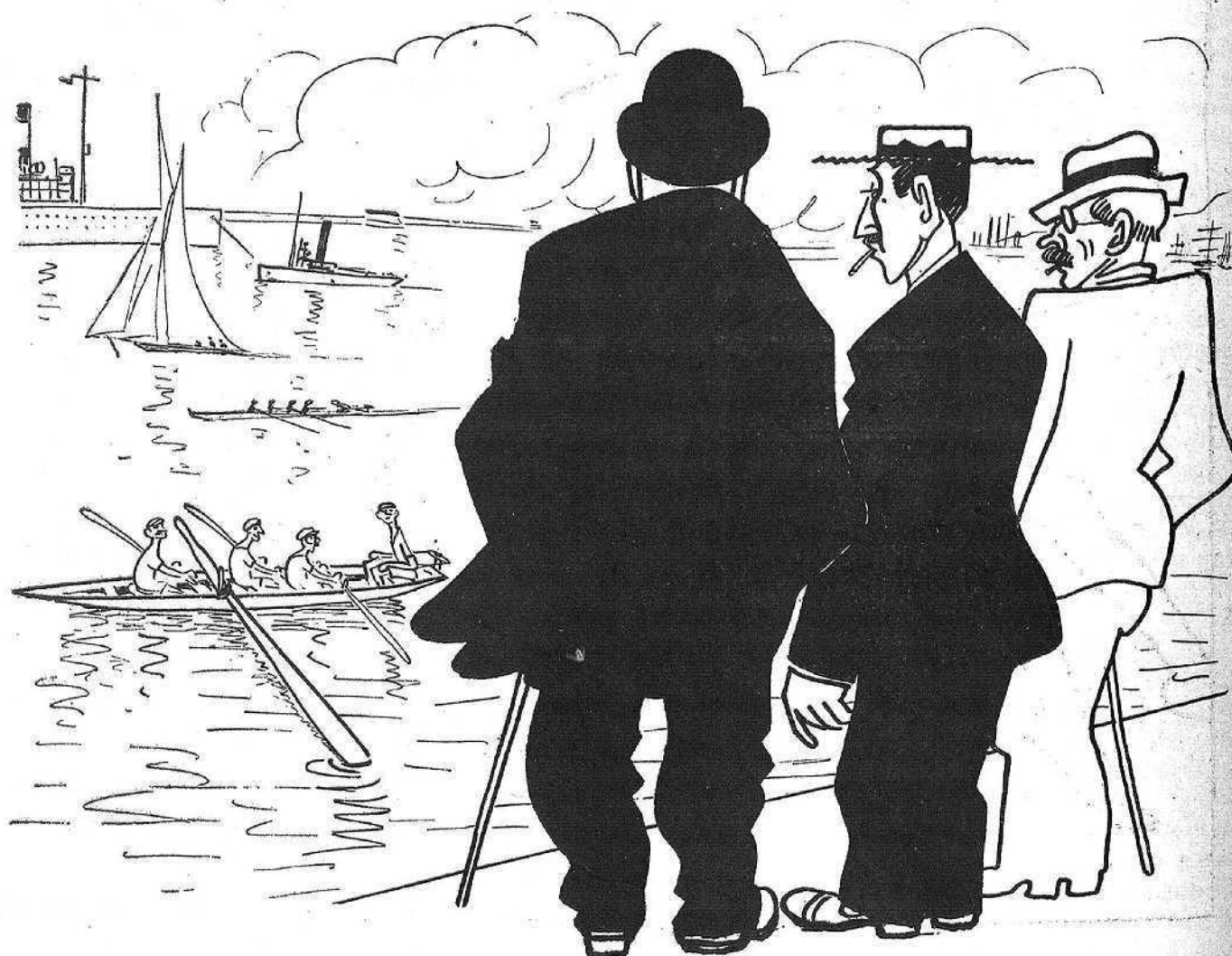
teies, qui va donar vèus entre'ls bosquerols amb els quals tractava.

Un dia tots dos pujaren a veure la Tereseta, en la seva cabanya de les Guillerries.

Dotze estacions lluny de Barcelona, per la via de Granollers. Aqueixa distància va començar per semblar-li magnífica, ja per sí sola reconstituïent, an el pare del *sigronet*. De l'estació al poble restaven dugues hores de camí veïnal, i del poble a la cabanya, tres quarts, per un curriol que ni els matxos de bast pujaven. Ningú més heroic que aquell bon comerciant, atrofiat de cames, fent via per aquelles altituds en demanda de llet pagesa per al seu infantó. Com més rocs, com més relliscades, com més gatoses i trenca-colls trobava en la seva ascensió inversemblable, ell més convençut de l'eficàcia d'aquells passos. A dalt, la dida, la Tereseta, més feresa que'l mateix camí, va causar-li una impressió immillorable. Era lo que ell havia somniat. Una dòna llisa de pit —les dònnes de poc pit solen tenir-hi llet concentrada,—amb cames i braços negres i forts, com una soca d'arbós; les dents molt blanques, i dreta com un fus. Aquella sí que no tenia cap mena de greixina limfàtica en cap part del còs, que era lo que l'espantava més al bon comerciant.

Un marrec, decolor de terra cuita, manejava unes arpelles.

—Es foradarà un peu.—digué, esgarriat, en Benigne.
—«No hi hà pas perill,—objecta la dida—aquí no són pas com a ciutat, els nins, que per qualsevol cosa s'esguerren.

REGATES

—I aquell rem tan llarg, per a qui déu esser?
—Es per al "comendador" que no s'ha presentat.

PRIMER DE MAIG RADICAL

En Moltó estava encantat. Veritablement la carn del noi, era tant ferma que la punxa d'unes arpelles no podrà raonablement foradar-la. Tractarem. Els tractes foren fets a base d'aqueixa fortalesa que l'aire pur de la muntanya ca a la carn de les criatures. Pagà vuit duros a l'avenç del didatge i se'n entornà amb la satisfacció d'haver assegurat la vida al darrer de la seva progenie desgraciada.

El *sigronet* arribà un matí. El didot l'havia anat a cercar a l'Estació. El prengué dels braços de sa mare com qui pren un càlzer. Ningú ho havia de saber-ho mai però el fill dels botiguers feu els tres quarts de pujada dins una saca, com un gatet, més quietó i resignat encara, que un gatet. La dida, de bella arribada, li va donar una sopeta d'all. Tenia sis mesos i semblava que'n tingués un. El posaren en un breçol coix i l'abrigaren amb un tapa-boques. Estigué quinze dies sense esma; ni plorava ni reia. Els diumenges l'anaven a veure les dones dels masos propers, encuriosides, per a veu-

La revolución desde arriba.

re si aquell petit barceloní tenia el nas, la boca i lo restant del còs, en el mateix lloc que les demés criatures. —«Sembla que se't fa molt»—asseguraven un poc aduldors.—I tal si es feia. El *sigronet*, amb les sopetes d'all i un poc de coca mastegada, als nou mesos ja va caure del breçol.

El primer dia va plorar força, més, a mida que anava caiguent el caparró se li anava enfortint, i a l'any i mig queia amb una gràcia tant personal, que li donà nomenada. Com a les nits el portaven a dalt, a la cambra, i als matins ningú es recordava de llevar-lo, es llevava tot sol.

Poc a poc i de quatre grapes, feia curtes excursions per la cambra. Jugava amb les patates grillades que hi havia sota el llit de la dida, provava de mossar-les amb aquella única dent de ratolí acabada d'eixir, i quan estava tip de tot feia les seves necessitats i s'adormia terra enllà.

Un jorn—pot-ser tenia gana, pot-ser es d'svetllava en ell una proçac gosadía d'explorador—intentà se'n anar-se amb l'altra quitxalla, que esmorsava a baix les sopes de consue-

tut. Tingué un instant de dubte, molt natural, al topar amb l'escala, excessivament dreta. Aprés, resoltament, féu el primer capbuçó. El recollien estabornit en els últims graons que eren dues grans llosanes de granet. Li tiraren un poc d'aigua al cap, amb el rajolí, del porró i el posaren a taula. Això degué enllemnar-lo, car al dia següent repetí la gràcia. I ja no es va estabornir. De la mateixa manera que s'havia acostumat a caure del breçol, s'acostumà a rodar per les escales. Sempre puntual, va seguir compareixent a l'hora de les sopes matinals.

Quan sentien el terratrèmol de la vertiginosa davallada, ja ningú s'immutava.

—Es el *sigronet* que baixa—deia la dida.

El didot es cregué obligat a notificar-ho als pares:

—Vostre filllet és com un brau; cada dia més entremaliat; es lleva sol, i baixa les escales de la cambra més depressa que un de gran.—

Pel pròxim correu la Tereseta va rebre un bitllet de cinc duros.

Els bons comerciants no anaven pas a veure al seu gràciós *sigronet*.

—Deixem-lo refer—pensaven; les carícies enfebleixen. Acaronant-los, hem fet tornar raquítics als altres.—

El *sigronet*, mentres tant, n'havia passades de molt crespes. Quinze dies va estar com mort, sense obrir els ulls ni la boca, ni fer cap moviment, ni donar senyals de vida. Varen tallar-li les ungles, varen donar-les al goç, dissimulades dintre un crostó de pa, i va ésser com posar oli amb un llum. Després va tenir accidents i varen gorir-lo possant-li un collar de llovins. El catarro, el xarampió, el garrotillo i un cros-ticer que li va invadir la cara, res pogué abàtrel.

Un dia que a ple sol xapollejava per la bassa va caure-hi a dintre, un altre la truja va mosar-li la mà, escapsant-li un dit, més tart va obrir-se un peu amb una picassa, va escaldar-se un braç, més la salut general del *sigronet* seguia essent envejable.

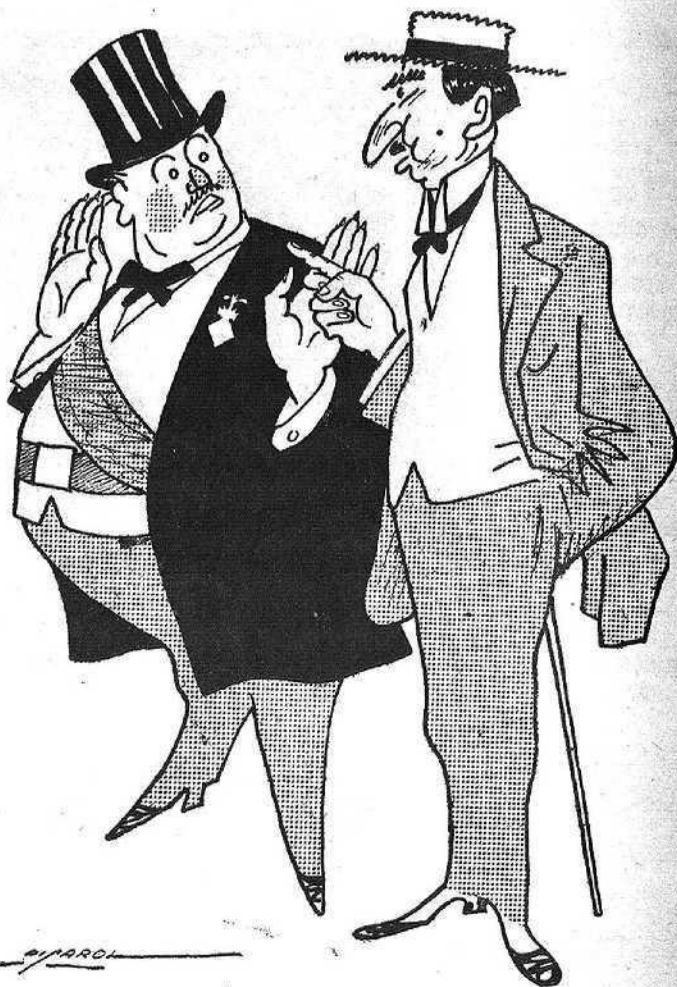
Quan hagué posat totes les peces de la boca es parlà de desmamar-lo. Allavors foren els didots que'l portaren a Barcelona. En Benigne i la seva muller volgueren ésser els primers en donar-li les primeres sopes. Restaren encantats. L'operació tingué un èxit feliç. Qualsevol diria, exclamaven ells, que n'ha menjades tota la vida.

El feren regonèixer pel seu metge sols per la satisfacció de que'ls hi ponderés la salut de la criatura. El metge assegurà que llevat de la nafra del peu, la manca d'un dit, la costura del braç i les bussogues cròniques del front, aquell noi tenia un temperament robust. Felicità als didots.

Dos anys encara el tingueren a pagès per a assegurar-li aquella robustesa. Al ficar-lo a la drogueria se'ls enmalaltí. Abans matà el canari a cops d'escombra i apedregava als transeunts amb els pesos del taulell. Tenia set anys i encara de la carn, en deia *xon* i del vi, *mam bo* i de les patates *trufes*. Era molt graciós. Li agradava l'estrep perquè embrutava i mai pogueren desvesarlo d'escurar-se el nas amb el dit xic. Els hi fugia darrera les cabres de la llet. Li feien por els municipals de caball i tornava d'estudi amb les butxaques plenes del fang del carrer, quan n'hi havia, per a fer cases servint-se dels llibres com a rajoles.

Ara festeja i com a única reminiscència dels seus anys de didatge a la muntanya li resta la maleïda costú de pecigar brutalment les anques de la seva promesa.

P. BERTRANA

L'INSULT ETERN

—Vosté es un lladre.
—Home... no tant!...

Vinga el "Manual"

L'amic Urrecha, que dies enrera manifestà el seu propòsit de publicar un *Manual del Viajero de Tranvía*, farà un gran bé a l'humanitat, en general, i als ciutadans de Barcelona, en particular, si porta a cap el seu meritíssim propòsit.

Nosaltres sabíem que, això d'anar en tramvia, era cosa més complicada de lo que sembla; però no creiem que ho poguéssim ésser tant com l'Urrecha suposa.

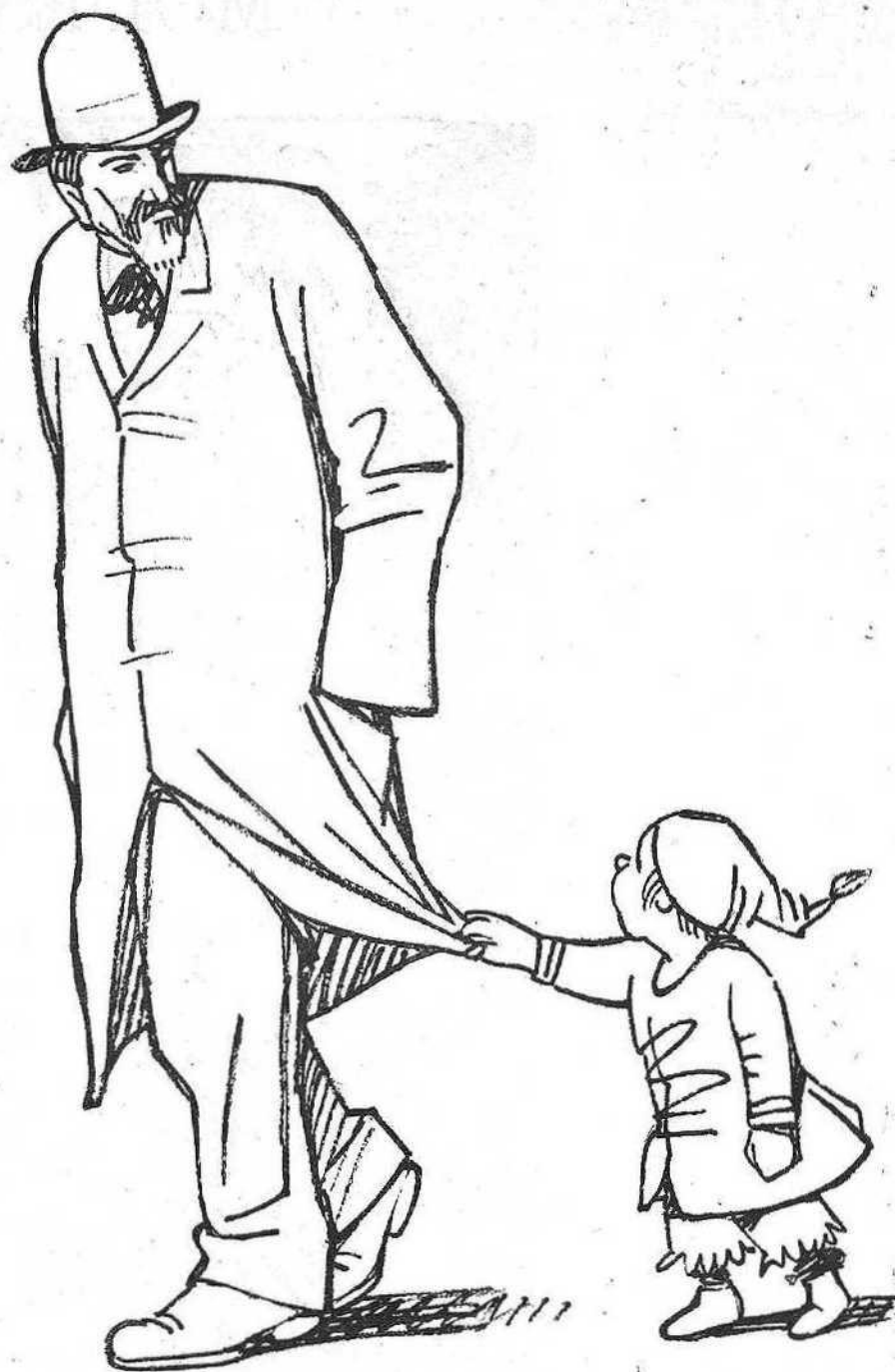
I el diumenge de la jura, al mig-dia, ens en vàrem convèncer.

Unes quantes passes abans d'una parada fixa, al passeig de Gràcia, estant en marxa el tramvia, hi pujà un obrer que, segurament, no havia celebrat el descans dominical.

Els passatgers de la plataforma—senyores en sa majoria,—obstruint-la completament i enfavats amb les derrerres de l'espectacle que s'acabava de donar (en aquell lloc, no feren el més mínim moviment per a deixar pas al nou passatger, el qual, després d'estar-se uns moments a l'estrep, pregant i forcejant una mica, logrà pujar a la plataforma i asseure's a l'interior, on hi havia mitja dotzena justa de passatgers.

En això, el cotxe havia arribat a la parada fixa—per ésser final de trajecte—i unes quantes senyores de les que gentilmente obstruïen la plataforma de darrera, baixaren per la mateixa, tot rondinant.

Aleshores, un amable senyor—també dels obstruccionistes—manifestà al nou passatger, amb tò de reprensió, que havia comès una *incongruència*.

RENAIXENSA

—...Dons, si no vol que sigui boy-escut, deixi'm ésser del Foment de la sardana. Jo no puc restar impassible al nostre desvetllament.

—No heu vist que les senyores tenen intenció de baixar?—
Ja veuen si se n'han de sapiguer, de coses, per a anar en tramvía! Fins d'endevinar l'intenció dels passatgers, s'ha de sapiguer!

El bon home s'excusà dient que no s'hi havia fixat en aquella intenció i que, per això, no creia haver comès cap cosa lletja, ni podien ferse-li càrrecs, doncs els de la plataforma tampoc s'havien fixat en la seva intenció d'entrar a dins, malgrat ésser aquesta molt més manifesta.

—Després, que, en els finals de trajecte, *¿la salida, no es por delante?*—preguntà al cobrador.

—Sí—respongué l'interpel·lat;—per als passatgers de l'in te-

rior, sí; però per als de la plataforma de darrera o propers a ella...—

Ens va semblar que volia dir que no.

No sabem si el reglament de tramvies ho expressa així. Al nostre entendre, a l'al·ludit passatger no podia acusar-se'l més que d'haver faltat al reglament, pujant al cotxe *sin estar éste completamente parado*.

Però vels-hi-aquí que, moments després, aquell amable senyor, definidor d'*incongruencies*, comet la mateixa...—no sabem quina figura retòrica emplearia ell,—baixant quan el cotxe portava una marxa més que regular.

CIUTADÀ

MODES URBANES - BARCELONA CIUTAT HORT

DIU que Barcelona ciutat jardí?

Ah! no senyors. Nosaltres, els de la ESQUELLA, que anys y panys a la carrera hem interpretat el sentir bromista de la mai prou alabada ens hi oposem am totes les nostres forces.

!!! Barcelona ciutat-hort!!! serà el nostre crit de batalla, i per a vencer avans de guanyar hem encarregat al inelut "Picarol" la confecció d'un retaule que portarà a l'esperit dels lectors la convicció de la veritat de nostres apreciacions.

Vegin senyors el tal retaule que tenen davant dels ulls i vagin seguintlo d'esquerra a dret del espectador.

Lo primer que's veu es un banano amb un home que hi jeu sota. Aixó ja es casi la primera demostració de les ventatjes del hort sobre del jardí.

Qui jeu en un jardí, encar que sigui d'Espanya? En cambi no heu sentit mai, millor, no heu sentit moltes vegades:

—Ahont vas?

—A jeurer.

—Ahont?

—Ahont vols que hi vagi? al hort.

Seguidament el contemplatiu admirador pot veure en el retaule del célebre "Picarol" un be i un porc, besties que no's troven entre les feres del Park.

Mes avall se veuen cols, raims i carabasses, llegums i fruits que'n un hort fan tant bonic com les flors en un jardí.

Un conill está amagat. Els conills deuen estar sempre amagats. Am tota seguritat que si el urbano qui repta a un bordegàs qui caça peres, l'hagués vist, no estaria per a el bordegàs i estaria per a el conill. Res, son flaqueses humanes.

En según terme se veuen urbans i municipals que trevallen. Encara hi haurà algú capàs de negar la gran utilitat de la nostra pençada?

Dues parelles, una aristocrática i l'altre de la gleba, s'arramben envers la palla. Un altre a según terme j'en torna.

A primer terme pot veures un jovenet que fa de serpent i d'Adam ensemps en el paradís que descrivim i a unes agradables mocetes que

juguen el paper d'Eva, representadas en el moment de crosirse la poma.

Anyadeixin a lo contat, ànees, pollets, gallines, el colóm

de l'arca de Noé i una vista d'un honrat regidor de Barcelona explicant la cosa a un foraster, que pot ser anglès, rus o de la Macedonia, i díguintme si no te mérit

nostre projecte i molt més el retaule del mai prou alabat "Picarol", en el qual se troven desde les siluetes de dones, homes i edificis, fins a plantes tropicals, aucells de la terra i flairosa mercaderia.

Variacions hidràuliques O un Ajuntament en remull

Còm està això de les aigües?

Jo n'he vist al món de comedies divertides; però com aquesta, cap.

El paper, sobre tot, que en ella està representant el nostre Municipi és d'un còmic extraordinari. Si actualment a «Romea» fecin encara català, de segur que correrien a posar en escena l'espectacle, sense oblidar-se d'acompanyar l'anunci amb la consabuda advertència: «Obra de gran *risa*».

I tal *risa*!...

L'història és tant fresca, que quasi ni val la pena de recordar-la.

El 15 del passat Abril, indignat el nostre Ajuntament pel *feo* que'l ministre li ha fet al negar-se a aprobar a corre-cuita el projecte d'adquisició dels manantials de Dos Rius, adopta tot de cop una actitud heroica i declara:

«Que romp amb el Govern tota classe de relacions, mentres no se li donguin les satisfaccions degudes i es tornin les coses al seu primitiu estat».

Passen quatre o sis dies, i el 22, el senyor Collaso, que acaba de pendre possessió del càrrec d'Alcalde primer, se dirigeix, desde el silló de la Presidencia, als indignats regidors i els diu que no hi havia per què enfadar-se, que'l ministre ni remotament ha tingut intenció d'ofendre'ls i que, per lo tant, lo passat, passat, i visca la pau i visca l'harmonia.

Eren, efectivament, aquestes les satisfaccions que'ls senyors regidors demanaven?

A la qüenta, sí. Tant bones i tant complertes varen semblar-s'hi, que, en virtut d'una proposició firmada per representants de totes les fraccions que integren el Municipi i en la qual se reconeixia oficialment que *las explicaciones dadas por el señor Collaso en nombre del Gobierno* feien desaparèixer els motius que havien inspirat la resolució del dia 15, les relacions entre el Govern de Madrid i el nostre Ajuntament quedaren desde aquell punt restablertes.

Però heus-aquí que, apenes el Municipi acaba de declarar pública i solemnement que tot està arreglat, surt don Joan Alvarado, president de la Comissió de les Aigües i, negant-se a acceptar unes explicacions que consideren irrisories, presenta la dimissió del càrrec i es retira a caseta.

I venen els altres individus, no regidors, de la mateixa Comissió i imiten al senyor Alvarado, manifestant-se resoltos a desentendre's per sempre més d'aquest assumpte.

I ens trobem amb el fèndem curiosíssim de que, entre tants com han resultats ofesos pel desaire del Govern, és sols el Municipi el que s'avé a acceptar unes explicacions que—la veritat siga dita—no expliquen res ni alteren gens ni mica la situació en que varen quedar les coses el dia 15 del passat Abril.

D'aquí que la gent, extranyada, se preguntí:

—Quí ho entén això?... Si la xurriacada de Madrid va ferir-los a tots per igual, còm pot-ser que'ls uns se trobin ja completament curats, mentres els altres, de carn i d'ossos com ells, segueixen encara, com el primer dia, agraviats i dolent-se de l'ofensa?... Es qüestió de temperament, d'epidermis, de majors o menors *tragaderas*?...

Desde que va començarse a remenar l'assumpte de les aigües, no tenen fi ni compte les murmuracions i llegendes que per Barcelona han circulat. Què hi haurà de cert en les coses que's diuen?...

La matèria és delicada i, sense proves, ni sisquera indicis, jo em guardaré prou de posar ales de tinta a les suposicions que per aquí s'arroceguen.

No conec a fons a cap regidor, no'n tinc cap de tractat i no puc, per lo tant, enredar-me en judicis que forsosament haurien de descansar sobre bases molt poc sòlides.

Però no tot-hom se troba en el meu cas. *El Diluvio*, diari especialista en qüestions municipals, deia, parlant d'ells, el passat dissabte:

«La gran mayoría de nuestros concejales, por no decir todos, hicieron imposibles para lograr la investidura, sólo para satisfacer una vanidad pueril i censurable. Tal vez no haya tres de ellos que hayan pensado jamás en el bien de Barcelona, ni en cuales son sus verdaderos intereses. Gente vulgar la mayoría, sólo se preocuparon de lucir la vena y de ser saludados por los guardias. Y en esto aún les hacemos favor. Porque algunos—no todos—pensaron en algo más suculento: *comprar automóviles, redimir censos, librar de hipotecas las fincas de su pertenencia*».

No és aquesta—cal fixar-s'hi bé—l'opinió d'un qualsevol que crida un moment i passa. Ho afirma un diari que ha pogut documentar-se llargament, que freqüenta la Casa Gran, i entra a tot arreu, i parla amb els nostres edils, i els veu maniobrar, i recull les seves indiscrecions i els segueix molt d'aprop els passos...

Això ja no són vaguetats, ni insidies, ni murmuracions nebuloses...

Comprar automóviles, redimir censos, librar de hipotecas las fincas de su pertenencia...

I al mateix temps, l'aigua.

Aquesta coincidència, no dona que pensar?

MATIAS BONAFÉ

Del jardí dels humoristes

CERVESA AMB BISCUIT

L'anglès que estava assegut vora meu en la terrassa de la cerveseria tenia una fesomia de les més simpàtiques.

El cambrer acabava de deixar davant seu, damunt la taula, un *bock*, junt amb la corresponent rodona de feltre, aquella petita estora groixuda que serveix de platet als consumidors de cervesa.

El britànic, que devia tenir molta set, va engolir-se el *bock* d'una sola glopada; i tot serio va començar a examinar la rodona de feltre...

Amb tota ingenuïtat se la portà a la boca i vinga clavar-li queixalades. Ell prou mocejava tant com podia, amb ses dents grosses i blanques, però, res.

Allavors va deixar-la novament damunt la taula i la tornà a examinar atentament. I al cap d'una estona va treure's fur-tivament uns trempa-plomes de la butxaca.

Després de no pocs esforços i de moltes ganyotes, logrà tallar l'estoposa estoreta a petits bocinets; i un a un se'ls va anar menjant tots amb penes i treballs.

Donava bo de veure'l mastegar. Jo havia sentit dir que els fills de la Róssa Albió eren molt menjadors, però mai hauria cregut que arribessin a tant.

Quan l'últim troç de feltre va passar per la gargamella de l'anglès, el pobre home respirava fadigósament i tenia la cara tota congestionada.

Aleshores va cridar al cambrer, amb una veu semblant a la dels naufragats quan se troben a l'agonia:

—Moço!... Faci el favor d'un altre *bock*!... Però... sense *biscuit*, si pot ésser.

T. JOE

GLOSARI

EDUCACIÓ A L'AMERICANA

És la passa; la moda del dia; una moda que està cridada a fer els seus estragos entre la joventut d'avui, si Nostre Senyor no hi posa un bon remei.

Abans, els llibres,—els llibres bons, s'entén—tots ho eren d'educatius; aquest ens ensenyava una cosa, aquell una altra, el de més enllà una tercera, de cada un se'n despenia la sana doctrina del viure, i el llegidor espavil·lat en treia lo que podia o lo que volia, per a arribar tranquilament a l'hora de la mort. Ara, els nord-americans ens envien l'educació mesurada, educació-extrac-

te, condensada, dossificada, en llibres adhoc, a tall de frasc d'específic o de lata de conserves.

Les obres del dia present són cartilles per a aprendre de viure, manuals per a obrir-se pas en l'existència, tractats per a portar-se en aquesta vall de llàgrimes, mètodes per a lluitar amb èxit en tota mena d'empreses. Abans, si fracssavem en els negocis, era per culpa nostra i de ningú més; ara, quan fracssarem, serà per culpa dels llibres que'ns venen dels Estats Units.

Fins avui havíem cregut, per exemple, que Chicago, la gran ciutat de Chicago, devia tot el seu progrés a la cria de porcs i a l'expansió de la clàssica butifarra; doncs, no senyors, ara s'ha descobert que no és el porc, sinó la voluntat i el caràcter lo que l'ha feta créixer i prosperar. Per això els editors d'allà i, darrerament, els d'aquí, a l'adonar-se'n, s'han engrescat amb el sistema i, en comptes d'editar llibres destinats a ensenyar-nos l'indústria del tocino, publiquen centenars i cente-

EL PADRO DE LES CÉDULES

—Altra vegada les fulles?
—Qué le vamos a hacer, mestrecal.. Cosas de la Primavera!

nars d'obres creadores de voluntat i d'energia. I, tant gros ha sigut, per ara, el succés d'aqueixes edicions, i de tal mode autors i editors exploten la febre educadora dels públics, que s'està donant el cas que, mentres els europeus adopten l'educació a l'americana, els americans, al crit de «siempre adelantel», adopten l'educació... «a l'ermilla», base i fi de tota civilització que's vulgui donar aires de moderna.

Tots tiren a lo mateix, aqueixos llibres: a dominar el caràcter, a formar la voluntat i a enrobustir l'energia. I, tant a la valenta ens ho hem pres els d'aquest cantó de l'Atlàntic que, si dura gaire l'importació d'aquella literatura, d'aquí un parell d'anys veurem els nostres joves solters, estirats i seriosos com els yanquis; i pot-ser fins se'ls torni el pèl rós i la cara pelada. Dels casats no'n parlem. Els casats no compten en aqueixa mena d'evolucions; perquè l'home, per obres d'educació a l'americana que tingui a la llibreria, al pendre estat, ja se sab que ha de deixar a mans de la muller totes les voluntats, tots els caràcters i totes les energies.

Confiem, no obstant, que la moda serà de les més passatgeres. Tant, hi confiem, que ja hem llegit, no fa gaires dies, una correspondència de Nova-York explicant-nos els resultats i l'eficàcia d'aquella campanya educadora: els refinaments de perversió a que s'ha donat l'aristocràcia yanqui; les bacanals, les dances obscenes, el sadisme dels seus caus de depravació.

És d'esperar, doncs, que'ls mateixos editors que fins ara han vingut explotant la formació del caràcter, d'ara endavant, se dedicaran a deformar-lo amb idèntic mirament, comptant-nos a per b, les orgies de l'Oncle Sam. Si avui hi han unes quantes dotzenes d'autors que volen imposar-nos la salut de l'esperit amb regles fixes, no serà pas difícil trobar-ne altres tants que intentin lo contrari.

I, l'èxit d'aqueixos llibres en perspectiva, no hi hà dubte que serà, encara, molt més gros.

Perque ja se sab que, tractant-se de salut, tant si és del còs com de l'ànima, hi hà més empenyo en malmetre-la, que en conservar-la.

XARAU

PRINCIPAL.—Amb les sàrquies *L'Angalet* i *l'Angelet* i *El proceso del can-can* va celebrar el seu benefici l'aplaudit primer actor còmic Domènech Aymerie. I, naturalment, donades les simpaties del xicot, no és estrany que la funció's vegés concorreguda ni qu'ls aplaudiments anessin en gran.

—Actualment, els comics d'aquet teatre fan vaga forçosa. La culpa es de la pobra empresa que s'ha encarinyat ab el cine. De manera que ara l'obra del dia, en el Teatre Principal, es la llana-pelícolera.

DESPRÉS DE LA PROFESSO

Que si era llarga diu? Imagini's que'l cap va tocar-se amb la cua. Al, verge! Doncs digui que devia semblar un llusset d'aquells tant vius?

Quo vadis, Franqueza?

ROMEA.—No recordo bé si en el número passat els deia que'ls de'n Lara acabaven o havien ja acabat. Per si acés, vagi el coniat en aquet altre. La companyia Larra-Jiménez va despedir-se dijous de la anterior setmana amb l'obra de'n Linares Camino adelante, i, al acabar-se, els morenos varen aplaudir a tots, fent cablar a les primeres parts.

Bon viatge i fins a una altra!

NOVEDADES.—Pel benefici de la Lluïsa Rodríguez va estrenar-se *La Pirula*, sàrquela de'n Melantuche, musicada per en Calleja. La cosa, en sí, no vol gaire la pena. Resulta una caricatura groixuda i mol girbada; algún xisto, sí, alguna escena còmica ben trobada, quatre numerets alegres, un diàleg molt pinturesc i escrit amb soltura, però ni convenç ni diverteix prou. Pot dir-se que l'interpretació va salvar-la; sobre tot, per lo que toca a la beneficiada.

COMICO.—Una cosa per l'estil de *La Pirula* vé a resultar l'obra estrenada en el "Cómico". Se titula *El nuevo testamento* i es original, la lletra dels senyors Plañol y Lepina, i la música del mestre Calleja. Va semblar-nos un sàinet com tants altres, no gaire afortunat d'assumpte i plé de situacions extravagants, amb el sol objecte de fer unes quantes pessigolles rialleres al públic. L'Ursula López, en camisola, fou l'heroïna de la festa; les seves formes apetitoses fan agradable l'obra.

La musiqueta, regular y prou.

—Amb *El dúo de La Africana* ha debutat en aquest teatre l'aplaudit Pablito Gorgé, obtenint un senyalat triomf.

I s'han acabat les novetats d'aquesta setmana.

NAUTICA

El sport a Barcelona es a cada moment la nota del dia; avui es un partit de foot-ball lo que atreu l'atenció dels barcelonins, demà un concurs intercional de Law-tennis, una carrera ciclista o un torneig d'esgrima.

Aquests dies tots els sportmen estan amb els ulls fixos en las proves de náutica més importants que s'han corregut mai a Barcelona.

La semana náutica, que aixís l'hem batejada, ha portat a Barcelosa gent como en López, president de la "Federació española de Clubs náutics"; en Lluís Arana, president del "Sporting Club" de Bilbao; Víctor y Joseph María

Chavarri, acabalats propietaris del Nort d'Espanya, i molts altres qu'están encantats de Barcelona i de l'afició als sports de mar que s'ha despertat fa poc temps aquí, trobantnos detentar del campionat d'Espanya de rem, que ostenta la tripulació del simpático Camps i en possessió d'altres recorts, que no has pogut lograr altrás clubs amb tot i tenir un apoi oficial que no tenen els nostres.

Estém segurs que en les regates d'aquesta setmana lluitant noblement amb els balandres del nort, obtindrán nostres balandristes bones clasificaciones, ja que'ls primers llocs son poc menys que imposible obtenirlos, per esser les primeres regates series d'aquesta mena que's corren en nostres aigues.

ELS JOCS DE CANPROSA

— Com més flairosa es la flor,
més voltada está d'espines!

ESQUELLOTS

EN els Jocs Florals d'enguany, a l'obrir els sobres que contenen els noms dels autors de composicions premiades, s'han trobat moltes targes en blanc.

Els Jocs Florals fa temps que, per a molts poetes, són jocs de picardia.

La mania de persecucions, la por a la trampa, l'orgull amb capa de modestia i les ganes de xasquejar al jurat que, segons murmuracions tradicionals, cedasseja contra claror els noms dels autors, fa que aquests se valguin de sotileses.

Lo que hi ha és que, aprés, molts se n'arrepenteixen i confessen la paternitat a l'hora més impensada.

Tot això és pueril, però ja se sab que'ls jocs no són pas patrimoni dels grans. I, si els grans juguen alguna volta, és per no deixar sols als petits, que cometrien masses disbarats, o's farien alguna bussoga entre ells.

Més d'una barba blanca i respectada ha lliurat a la poesia catalana d'una espaventable hecatombe.

EN la processó del diumenge hi anava un frare carregat de creus. No tenia prou pit per a enquibir-les.

Les dones se'l miraven amb una certa desconfiança, tement arravats bèl·lics en aquella corpora creuàtica. Els quintos el saludaven militarment i els curiosos el seguien, per a esbrinar la significació de tantes peces honorífiques.

La veritat és que resultava un famós jeroglífic.

No hi ha dubte que'l personatge era home d'història.

Fera rumiar més ell sol que tota la processó plegada, i això que de processons que facin meditar, com la del diumenge passat, no és pas fàcil que se'n vegin gaires.

Bien, pel senyor Roqué!

Han començat les obres de reforma del «Teatre Romea». Sembla que hi han intencions de rejuvenir-lo totalment per fora i per dins, fent-ne un colisseu sòlid i elegant, digne de Barcelona.

I, lo que és més d'agrair encara, sembla que hi ha el ferm propòsit d'inaugurar les grans reformes amb una magna temporada de teatre català.

La notícia és agradable
i ara tant sols faltaria
que reformin bé les obres
nostres autors catalans.

UN diari dirigeix una denuncia al senyor Governador, respecte a l'abús de fumar en els cines.

Entesos.

Però la justícia per a tot-hom, eh? I, si aclarim una cosa, que no's quedin les altres a les fosques.

Lo primer que han de fer, els cines, és donar llum, que és la seva obligació.

Perque, si el que ha de donar llum, dona fum..., és natural que'n donguin també els fumadors, que és el seu ofici.

DE la crònica de desgracies:

«Ayer tarde un coche fúnebre atropelló á un ciclista, causándole varias contusiones».

Desdítat ciclista! Víctima d'un cotxe funerari, precisament. Ben mirat, ja és pega.

Perque si l'hagués mort, al menys, l'hauria pogut dur de pet al cementiri. Però com que'ls cotxes de morts a la Casa de Socors no hi porten, ni el recurs de pujar-hi va tenir, pobre home!

DEMÀ, dissabte, a les nou de la vetlla, tindrà lloc a la «Maison Dorée» un banquet en honor de l'eminent publicista i estimat company nostre en Gabriel Alomar.

Després de lo ocorregut, amb motiu de les oposicions a la càtedra de Literatura, és oportunitat aquest acte d'adhesió i encoratjament al brau lluitador, vençut a Madrid amb les males arts reaccionaries.

A la festa, amb tot, no se li dona cap mena de caràcter polític. L'homenatge és al literat i al poeta, i per això al banquet de l'Alomar hi concorreràn tots els seus admiradors, sense previsions d'idees ni partits.

S'expenen targes, al preu de 10 pessetes, en l'«Ateneu Barcelonès», en la redacció d'«El Poble Català», en la llibreria de don Alvar Verdguer i en l'administració de L'ESQUELLA DE LA TORRATXA.

FINS ara hem vist que la gent que tenia necessitat, s'ho empenyava tot: la capa a l'hivern, el berret a l'estiu, els matalaços i la dona.

Lo que no havíem vist fins fa poc, és que un home s'empenyés, no les paperetes d'empenyo, sinó les paperetes del diccionari.

Això és lo que ha fet mossèn Alcover, aquesta ensaimada eclesiàstica de l'illa de Mallorca.

Diem això, perque'ns han arribat notícies que ara es vol tornar a empenyar, desde l'ém a l'ér...; amb això, qui vulgui comprar paraules, mossèn Alcover en té per a vendre.

Lo que no té per a vendre és vergonya.

Amb tanta misèria viu, el vicari general de Mallorca?

Tant malament estan de religió, an aquella illa?

No podria, aquest sacerdot, vendre indulgències, en lloc de paperetes?

Si necessita que li obrin una subscripció, li obrirem... Li obrirem lo que siga, que ell s'ho deixarà obrir tot, menys la caixa dels quartos.

EN Rodin, el gran escultor, per a fabricar-se ell mateix la posteritat, es dedica a fer estatuets trencades.

Deia una senyora, mirant-ne una:

—Quina llàstima que essent, en Rodin, tant gran artista, tingui tant mal embalador. Tot li trenquen.

EL director d'un diari suïç ha prohibit als seus redactors que usessin les expressions següents:

«La vèu de l'honor», «El crit de la consciència», «La regla del deure», «La tralla de la sàtira», «Les trompetes de la fama», «Els anals del crim», «El carro del progrés», «La reina de la moda», «El foc de la passió», «Els edificis podrits del govern, i el clero»...

En Flaubert l'hauria petonejat.

PARLANT de l'incident de Nancy, entre militars alemanys i boratxos francesos, deia un fulano:

—Trobo que'ls alemanys s'ho han pres malament.

—Per què?

—Perque si sabia que a una persona decenta l'havien insultada a les tres de la matinada, sortint del carrer de Mig-dia, faria... veure que no ho sabia.

A París la policia ha confiscat uns botonets, per a dur en la solapa, que deien:

«Estimem-nos els uns als altres».

Ah!

I això no per clerical,
per faltes a la moral.

Antoni López, editor, Rambla del Mitg, 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat n.º 2

Novedad
DIEGO RUIZ

Ptas. 0'50

La idea y el sentimiento de América :: en la obra de Jacinto Verdaguer ::

Napoleón en la guerra y en la paz

CIEN FAMOSAS ANÉCDOTAS DE BONAPARTE

Versión castellana de A. CASTILLO

Un tomo: Ptas. 1

NOVISIMA Ortografia Catalana

Vocabulari Ortografic

Segons les normes de l'Institut d'Estudis
Catalans, ordenats y anotats per
A. ROVIRA Y VIRGILI

Segona edicio

Preu 1'50 ptas.

Les cent millors poesíes de la llengua catalana

Triades per E. Moliné i Brasés

Un volum. Ptes. 1

NOTA. — Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliuranes del Giro Mútuu o be en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitg, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios si no's remet, ademés, un ral pera certificat. Als corresponents se'ls otorguen rebaixes.

L'ESPORT I EL FEMINISME

—Abans, els homes, pera conquistar-nos ab una floreta'n tenien prou;
ara'necessiten un bon floret i, aixís i tot, ens troben en guardia.